

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

deželne vlade za Slovenijo.

Vsebina: Ustava kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Razglasi raznih uradov in oblastev.

233.

V imenu Njegovega Veličanstva

Petra I.,po milosti božji in narodni volji
kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev,
Mi**Aleksander,**
prestolonaslednik,

razglašamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je ustavotvorna skupščina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sklicana z ukazom z dne 7. septembra 1920. leta na dan 12. decembra 1920. leta v prestolno mesto Beograd, v LXII. redni seji dne 28. junija 1921. leta, na Vidov dan, sklenila in da smo potrdili in potrjujemo

Ustavo**kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev,***

ki se glasi:

I. oddelek.

Splošna določila.

Člen 1.

Država Srbov, Hrvatov in Slovencev je ustavna, parlamentarna in dedna monarhija.

Službeni naziv države je: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 2.

Grb kraljevine je dvoglav bel orel v poletu, na srebrnem ščitu. Vrhu obeh glav dvoglavega belega orla stoji krona kraljevine. Na prsih ima orel ščit, na katerem so grbi, srbski: bel križ na rdečem ščitu s po enim ognjilom v vsakem kraku; hrvatski: ščit s 25 izmenoma rdečimi in srebrnimi polji; slovenski: na modrem ščitu 3 zlate šestokrake zvezde, pod njimi bel polumesec.

Državna zastava je modro-belo-rdeča v vodoravni leži proti navpičnemu drogu.

Člen 3.

Službeni jezik kraljevine je srbsko-hrvatsko-slovenski.

II. oddelek.

Osnovne državljanske pravice in dolžnosti.

Člen 4.

Državljanstvo je v vsej kraljevini eno. Vsi državljani so pred zakonom enaki. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Ne priznavajo se plemstvo, ne naslovi, ne kakršnakoli predstva po rojstvu.

Člen 5.

Osebnostna svoboda je zajamčena.

Nihče ne sme biti klican na odgovor, niti biti pritvorjen, niti mu ne sme drugače nihče odvzeti svobode, razen v primerih, ki jih je določil zakon.

Nihče ne sme biti pritvorjen za kaznivo dejanje brez pismene in z razlogi podprte odločbe pristojnega oblastva. Ta odločba se mora priobčiti tistemu, ki se pritvarja, ali v trenutku pritvarjanja ali, če to ni mogoče, najkasneje v roku 24 ur od trenutka, ko je bil pritvorjen. Zoper odločbo o pritvarjanju je dopustna pritožba na pristojno sodišče v roku treh dni. Če v tem roku ne bi bilo pritožbe, mora preiskovalno oblastvo odločbo poslati sodišču v roku 24 ur. Sodišče mora izdati svoj odlok v roku dveh dni od dne, ko je prejelo odločbo. Sodna odločba je izvršna.

* Razglašena v «Službenih Novinah» kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca št. 142 A, izdanih dne 28. junija 1921.

tvarjanja ali, če to ni mogoče, najkasneje v roku 24 ur od trenutka, ko je bil pritvorjen. Zoper odločbo o pritvarjanju je dopustna pritožba na pristojno sodišče v roku treh dni. Če v tem roku ne bi bilo pritožbe, mora preiskovalno oblastvo odločbo poslati sodišču v roku 24 ur. Sodišče mora izdati svoj odlok v roku dveh dni od dne, ko je prejelo odločbo. Sodna odločba je izvršna.

Oblastveni organi, ki bi se pregrešili zoper ta določila, se kaznujejo zaradi nezakonitega odvzema svobode.

Člen 6.

Nikogar ne sme soditi nepristojno sodišče.

Člen 7.

Nihče ne sme biti obsojen, dokler ni pristojno zaslišan ali na zakonit način pozvan, da se brani.

Člen 8.

Kazen se sme ustanoviti samo z zakonom in uporabiti edino na dejanja, o katerih je zakon vnaprej rekel, da se kaznujejo s to kaznijo.

Člen 9.

Smrtna kazen se ne sme ustanoviti za čisto politična kazniva dejanja.

Izveti so oni primeri izvršenega ali poizkušene atentata na osebo vladarjevo in na člane kraljevskega doma, za katere je smrtna kazen odredjena v kazenskem zakonu.

Razen tega so izveti tudi primeri, v katerih je poleg čisto političnega kaznivega dejanja učinjeno še kaznivo dejanje, za katero je v kazenskem zakonu odredjena smrtna kazen, istotako tudi primeri, ki jih vojaški zakoni kaznujejo s smrtno kaznijo.

Člen 10.

Noben državljan se ne sme izgnati iz države. Ne sme se v državi pregnati iz enega kraja v drugega, niti zatočiti v enem kraju, razen v primerih, ki jih je zakon izrečno določil.

Nihče se ne sme nikakor in nikoli pregnati iz kraja, kamor je pristojen, brez sodne razsodbe.

Člen 11.

Stanovanje je nedotekljivo.

Oblastvo ne sme ukreniti nobenega pregledovanja, ne raziskovanja v stanovanju državljanov, razen v primerih, ki jih je določil zakon, in na način, ki ga je predpisal zakon.

Pred raziskavo mora oblastvo onemu, čigar stanovanje se raziskuje, vročiti pismen odlok preiskovalnega oblastva, na katerega podstavi naj se vrši raziskava. Zoper ta odlok je dopustna pritožba na prvostopno sodišče. Toda pritožba ne zadržuje izvršitve raziskave. Raziskava se vrši vedno vpričo dveh državljanov.

Takoj po izvršeni raziskavi mora oblastvo onemu, čigar stanovanje se je raziskalo, vročiti potrdilo o izidu raziskave in podpisan seznam stvari, odvzetih zaradi nadaljnje preiskave.

Ponoči smejo policijski organi vstopati v privatno stanovanje samo ob nujni potrebi in pa takrat, kadar so iz stanovanja poklicani na pomoč. Temu oblastvenemu pravilu prisostvuje zastopnik občine ali dva prizvana državljana, razen če je kdo klical na pomoč.

Oblastveni organi, ki so se pregrešili zoper ta določila, se kaznujejo za nezakonito kršenje hišne pravice.

Člen 12.

Svoboda vere in vesti je zajamčena. Usvojena veroizpovedanja so enakopravna pred zakonom ter smejo svoj verozakon javno izpovedovati.

Uživanje državljskih in političnih pravic je nezavisno od veroizpovedanja. Nihče se ne more oprostiti svojih državljskih in vojaških dolžnosti in obveznosti, sklicevaje se na predpise svoje vere.

Usvajajo se one vere, ki so v kateremkoli delu kraljevine že pridobile zakonito priznanje. Druge vere se smejo priznati samo z zakonom. Usvojene in priznane vere urejajo samostojno svoje notranje verske posle ter upravljajo svoje zaklade in fonde v mejah zakona.

Nihče ni dolžan javno izpovedovati svoje versko prepričanje. Nihče ni dolžan sodelovati pri verozakonskih dejanjih, svečanostih, obredih in vajah, razen ob državnih praznikih in svečanostih in kolikor to odredi zakon za osebe, ki so podložne očetovski, varstveni in vojaški oblasti.

Usvojene in priznane vere smejo vzdrževati zveze s svojimi vrhovnimi verskimi poglavarji tudi izven državnih mej, kolikor to zahtevajo duhovni predpisi posameznih veroizpovedanj. Način, kako se vzdržujejo te zveze, se uredi z zakonom.

V kolikor so v državnem proračunu določeni za verozakonske svrhe izdatki, se morajo med posamezna usvojena in priznana veroizpovedanja deliti sorazmerno s številom njih vernikov in z dejansko dokazano potrebo.

Svoje duhovne oblasti ne smejo verski predstavniki pri bogoslužju ali s sestavki verskega značaja ali drugače pri izvrševanju svoje službene dolžnosti uporabljati v strankarske namene.

Člen 13.

Tisk je svoboden.

Ne sme se ukreniti nobena preventivna odredba, ki preprečuje izhajanje, prodajanje in razširjanje spisov in časopisov. Cenzura se sme ustanoviti samo ob času vojne ali mobilizacije, in sicer za stvari, naprej določene z zakonom. Prepoveduje se razširjanje in prodajanje časopisov ali natisnjenih spisov, ki obsejajo: žalitev vladarja ali članov kraljevskega doma, inozemskih državnih poglavarjev, narodne skupščine, neposredne pozivanje državljanov, naj siloma izpremene ustavo ali državne zakone, ali ki obsejajo težko žalitev javne morale. Toda v teh primerih mora oblastvo v 24 urah po izvršitvi prepovedi izročiti stvar sodišču, to pa mora istotako v 24 urah potrditi ali razveljaviti prepoved. Ako se to ne zgodi, se smatra prepoved za preklicano. Redna sodišča odločajo o povračilu škode nezavisno od sodne odločbe o razveljavitvi prepovedi.

Za kazniva dejanja, učinjena s tiskom, odgovarjajo: pisec, urednik, tiskar, izdajatelj in razširjevalec. S posebnim tiskovnim zakonom se odredi, kdaj, v katerih primerih in kako odgovarjajo katere izmed zgoraj naštetih oseb za kazniva dejanja, učinjena s tiskom. Vsa kazniva dejanja, učinjena s tiskom, sodijo redna sodišča.

Člen 14.

Državljeni imajo pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja. Natančnejša določila o tem predpiše zakon. Na zborovanja ne sme nihče prihajati oborožen. Zborovanja pod milim nebom se morajo prijaviti pristojnemu oblastvu najmanj 24 ur poprej.

Državljeni imajo pravico, da se združujejo v namene, ki po zakonu niso kaznivi.

Člen 15.

Državljeni imajo pravico prošnje. Prošnje sme podpisati eden ali več državljanov kakor tudi vse pravne osebe. Prošnje se smejo vlagati pri vseh oblastvih brez razlike.

Člen 16.

Znanost in umetnost sta svobodni ter uživata zaščito in podporo države.

Univerzitetni pouk je svoboden.

Pouk je državen.

V vsej državi sloni pouk na eni in isti osnovi, priličujeva se okolju, kateremu je namenjen.

Vse šole morajo dajati moralno vzgojo in razvijati državljansko zavest v duhu narodnega edinstva in verske strpljivosti.

Osnovni pouk je državen, splošen in obvezen.

Verski pouk se daje po želji roditeljev, odnosno varuhov, ločeno po veroizpovedanjih in v soglasju z njih verskimi načeli.

Strokovne šole se odpirajo po potrebah poklicev.

Državni pouk se daje brez vpisnine, šolnine in drugih pristojbin.

V koliko in ob kakšnih pogojih naj bodo privatne šole in njih posamezne vrste dopuščene, se odredi z zakonom.

Vse naprave za izobrazbo so pod državnim nadzorom.

Država podpira delo za narodno prosveto.

Manjšinam drugega plemena in jezika se daje osnovni pouk v njih materinem jeziku ob pogojih, ki jih predpiše zakon.

Člen 17.

Nekršljiva je tajnost pisem, brzojavnih in telefonskih poročil, razen ob kazenski preiskavi, mobilizaciji ali vojni.

Vsi oni, ki prekršijo tajnost pisem, brzojavnih in telefonskih poročil, se kaznujejo po zakonu.

Člen 18.

Vsak državljan ima pravico, neposredno in brez čigarkoli odobritve tožiti pri sodišču državne in samoupravne organe za kazenska dejanja, ki bi jih učinili zoper njega v službenem opravilu.

Za ministre, sodnike in vojake pod zastavo veljajo posebna določila.

Za škode, ki jih učinijo državljanom državni ali samoupravni organi z nepravilnim izvrševanjem službe, odgovarjata pred rednim sodiščem država ali samoupravno telo. Dotični organ je odgovoren njima.

Tožba za odškodnino zastara v 9 mesecih.

Člen 19.

Vsa mesta v vseh strokah državne službe so ob zakonitih pogojih enako dostopna vsem državljanom po rojstvu kakor tudi onim naturaliziranim državljanom, ki so srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti.

Drugi naturalizirani državljani smejo dobiti državno službo samo, če so deset let nastanjeni v kraljevini; po posebni odobritvi državnega sveta in na obrazloženo zahtevo pristojnega ministra pa tudi prej.

Člen 20.

Vsak državljan uživa zaščito države v tujih državah. Vsakemu državljanu je dovoljeno, izstopiti iz državljanstva potem, ko izpolni svoje obveznosti proti državi.

Izročanje lastnih državljanov je prepovedano.

Člen 21.

Vsak državljan se mora pokoravati zakonom, služiti interesom narodne skupnosti, braniti domovino in nositi državna bremena po svoji pridobitni zmožnosti in po določilih zakonov.

III. oddelek.

Socialna in ekonomska določila.

Člen 22.

Država skrbi, da se vsem državljanom ustvari enaka možnost usposobljenosti za pridobitne posle, h katerim se nagibljejo. V tej smeri izvede strokovno učno organizacijo ter uredi stalno podpiranje šolanja sposobne siromašne dece.

Člen 23.

Delovna moč je pod zaščito države.

Ženske in nedorasli se morajo posebno zaščititi poslov, škodljivih njih zdravju.

Zakon odreja posebne ukrepe za varnost in zaščito delavcev ter predpisuje delovni čas v vseh podjetjih.

Člen 24.

Proizvodi umstvenega dela so svojina avtorjeva ter uživajo državno zaščito.

Člen 25.

Svoboda, sklepati pogodbe v pridobitnih odnosih, se priznava, kolikor ne nasprotuje družabnim interesom.

Člen 26.

Država ima v interesu celotnosti in na podstavi zakona pravico in dolžnost, intervenirati v pridobitnih odnosih državljanov v duhu pravice in odpravljanja družabnih nasprotij.

Člen 27.

Država skrbi: 1.) za izboljševanje splošnih higienskih in socialnih pogojev, ki vplivajo na narodno zdravstvo; 2.) za posebno zaščito mater in male dece; 3.) za čuvanje zdravja vseh državljanov; 4.) za zatiranje akutnih in kroničnih nalezljivih bolezni kakor tudi za zatiranje zlorabe alkohola in 5.) za brezplačno zdravniško pomoč, brezplačno dajanje zdravil in drugih sredstev za čuvanje narodnega zdravja siromašnim državljanom.

Člen 28.

Zakon (brak) je pod zaščito države.

Člen 29.

Država materialno podpira nacionalno združništvo. Istotako podpira država materialno tudi druga nacionalna pridobitna udruženja, ki ne delajo za dobiček. Takim zadrugam in takim pridobitnim udruženjem, odnosno njih zvezam, se daje v njih področju ob drugače enakih pogojih prednost pred drugimi privatnimi podjetji.

Izda se zakon o zadrugah, ki bo veljal za vso državo.

Člen 30.

S posebnim zakonodajstvom se uredi kmetijska zavarovanja.

Člen 31.

Zavarovanje delavcev zoper nesrečo, bolezen, za primer brezposelnosti, nesposobnosti za delo, starosti in smrti se uredi s posebnim zakonom.

Člen 32.

Invalidi, vojne sirote, vojne vdove in siromašni in za delo nesposobni roditelji padlih ali v vojni umrlih vojakov uživajo posebno državno zaščito in pomoč v znak priznanja.

Z zakonom se uredi vprašanje o usposabljanju invalidov za delo in o vzgoji vojnih sirot za delo in življenje.

Člen 33.

Pravica delavcev do organiziranja, da dosežejo boljše delovne pogoje, je zajamčena.

Člen 34.

Na pomorstvo in morsko ribarstvo je obračati posebno pozornost.

S posebnim zakonom se uredi zavarovanje oseb pomorskega poklica zoper bolezen, za primer onemoglosti, starosti in smrti.

Člen 35.

Država skrbi za grajenje in vzdrževanje vseh prometnih sredstev, kjerkoli to zahtevajo splošni državni interesi.

Člen 36.

Oderuštvo vsake vrste je prepovedano.

Člen 37.

Lastnina je zajamčena. Iz lastnine izvirajo tudi obveznosti. Ne sme se uporabljati na škodo celotnosti. Vsebinsko, obseg in omejitve zasebne lastnine določa zakon.

Razlastitev zasebne lastnine v splošno korist je dopuščena po zakonu proti pravični odškodnini.

Člen 38.

Fidejkomisi se ukinjajo.

Ustanove z občekoristnimi nameni se priznavajo. Z zakonom se uredi, v katerih primerih se smeta izpremeniti namen in predmet ustanove po izpremenjenih razmerah.

Člen 39.

Z zakonom o davku na dediščino se mora državi zavarovati udeležba pri dediščini; pri tem je treba vpoštovati stopnjo sorodstva med dediči in umrlim in vrednost dediščine.

Člen 40.

Pripraga in druge potrebščine za vojsko se jemljejo samo proti pravični odškodnini.

Člen 41.

Privatni veliki gozdni kompleksi se razlašajo po zakonu ter prehajajo v lastnino države ali samoupravnih teles. Zakon določi, v koliko smejo biti veliki gozdni kompleksi lastnina drugih javnopravnih teles, ki so že ustanovljena ali ki bodo ustanovljena.

Pravo gozdno zemljišče, katerega pogozditev zahtevajo klimatski in kulturni oziri, prehaja istotako po zakonu o razlastitvi v lastnino države ali samoupravnih teles, kolikor se ne more pogozditev doseči drugače.

Veliki gozdni kompleksi, ki jih je tuja oblast poklonila posameznim osebam, prehajajo po zakonu v državno ali občinsko lastnino brez kakršnekoli odškodnine za te osebe. Zakon o gozdih določi pogoje, ob katerih se smejo poljedelci in oni, ki se postransko bavijo s poljedelstvom, koristiti s sečnjo lesa za gradnjo in kurjavo kakor tudi za pašo živine v državnih in samoupravnih gozdih.

Člen 42.

Fevdni odnošaji se smatrajo za pravno ukinjene z dnem osvoboditve od tuje oblasti. Kolikor so se kje pred tem rokom učinile krivice z razvezo fevdnih odnošajev ali z njih pretvoritvijo v zasebnopravne odnošaje, se mora z zakonom izvesti poprava.

Kmeti (čivčije) kakor vobče poljedelci, ki obdelujejo zemljo v odnošaju, podobnem kmetstvu, se potrjujejo za svobodne lastnike zemljišč, ki jih imajo v posesti, ne plačujoče za to nobene odškodnine, ter se morajo ubaštiniti.

Člen 43.

Razlastitev veleposestev in njih porazdelitev v lastnino onim, ki obdelujejo zemljo, se uredi z zakonom. Zakon tudi določi, kakšna odškodnina naj se dá za razlašena posestva. Za veleposestva, ki so pripadala članom bivših tujih dinastij, in za ona, ki jih je tuja oblast poklonila posameznikom, se ne daje nikakršna odškodnina.

Naseljevanje naj se izvaja prvenstveno s pomočjo svobodno organiziranih naseljeniških zadrug. Skrbeti pa je treba za to, da morajo biti naseljeniki tudi opremljeni z neizogibnimi sredstvi za uspešno proizvajanje.

Pri naseljevanju kakor tudi pri razdelitvi razlaščenih zemljišč imajo prvenstvo potrebni vojniki, ki so se borili za osvoboditev Srbov, Hrvatov in Slovencev, in njih rodbine.

Z zakonom se določi maksimum zemljiškega posestva kakor tudi primeri, v katerih se minimum zemljišča ne sme odsvojiti.

Člen 44.

Za izdelavo socialnega in pridobitnega zakonodajstva se ustanavlja pridobitni svet. Natančnejša določila o njegovi sestavi in pristojnosti se odrede z zakonom.

IV. oddelek.

Državne oblasti.

Člen 45.

Vse državne oblasti se izvršujejo po določilih te ustave.

Člen 46.

Zakonodajno oblast izvršujeta kralj in narodna skupščina skupno.

Člen 47.

Upravno oblast izvršuje kralj po odgovornih ministrih, po določilih te ustave.

Člen 48.

Sodno oblast izvršujejo sodišča. Njih razsodbe in rešitve se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja na podstavi zakona.

V. oddelek.

Kralj.

Člen 49.

Kralj potrjuje in proglašja zakone, postavlja državne uradnike ter daje vojaške čine po določilih zakona.

Kralj je vrhovni poveljnik vse vojaške sile. Podeljuje rede in druga odlikovanja.

Člen 50.

Kralj ima pravico amnestije za politična in vojaška kazniva dejanja. Z amnestijo se uničujejo pravne posledice kaznivega dejanja, vendar pa se z njo ne smejo kršiti pravice privatnih oseb do povračila škode. Amnestija se sme dati pred začetkom kazenskega postopka, v teku postopka in po izvršeni razsodbi. Amnestija je splošna ali poedinska.

Za amnestijo ministrov je treba predhodnega pristanka narodne skupščine, vendar pa se ne sme nikoli dati ministrom pred izrečeno razsodbo.

Kralj ima pravico pomilostitve. Prisojeno kaznenje sme odpustiti, zmanjšati ali omiliti.

Pravica pomilostitve za dejanja, kazniva samo na privatno tožbo, se uredi z zakonom o sodnem postopku pri kazenskih dejanjih.

Člen 51.

Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnosih s tujimi državami. Napoveduje vojno in sklepa mir. Če država ni napadena ali če ji ni vojne napovedala druga država, je treba za napoved vojne predhodnega pristanka narodne skupščine.

Če se državi napove vojna ali če je država napadena, se mora takoj sklicati narodna skupščina.

Člen 52.

Kralj sklicuje narodno skupščino na redno ali izredno zasedanje.

Zasedanja odvarja in zaključuje osebno s prestolnim govorom ali pa, po ministrskem svetu, s poslanico ali ukazom.

Prestolni govor, poslanice in ukaz sopodpisujejo vsi ministri.

Ukaz, s katerim se zaključujejo seje zasedanja, obseza vedno tudi naredbo za dan novega zasedanja.

Kralj sme vsak čas po državni potrebi sklicati narodno skupščino, ki je odgodila svoje seje.

Kralj ima pravico, razpustiti narodno skupščino, toda ukaz o razpustitvi mora obsežati naredbo za nove volitve najkasneje v roku treh mesecev in naredbo za zasedanje narodne skupščine najkasneje v štirih mesecih od dne, ko je bila skupščina razpuščena. Ukaz o razpustitvi narodne skupščine sopodpišejo vsi ministri.

Člen 53.

Kralj ne sme biti istočasno poglavar druge države brez pristanka narodne skupščine.

Če kralj zoper to določilo vendarle sprejme krono druge države, se smatra, da je podal ostavko na prestol kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Člen 54.

Noben čin kraljevske oblasti nima veljave, niti se ne sme izvršiti, ako ga ni sopodpisal pristojni minister. Za vse kraljeve čine, ustne ali pismene, sopodpisane ali ne sopodpisane, kakor tudi za vse njegovo postopanje političnega značaja je odgovoren pristojni minister.

Za čine kraljeve kot vrhovnega poveljnika vojske je odgovoren minister za vojno in mornarico.

Člen 55.

Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, ko dovršita 18 let.

Kraljeva oseba je nedotekljiva. Kralju se ne sme nič postavljati v odgovornost, tudi ne sme biti kralj tožen. To ne velja za kraljevo privatno imovino.

Člen 56.

V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev vlada Peter I. Karadjordjević. Kralja Petra nasleduje prestolonaslednik Aleksander in njegovo moško potomstvo iz zakonitega zakona po vrsti prvorojenstva.

Če kralj nima moškega potomstva, si določi naslednika iz stranske linije s pristankom narodne

skupščine. Za ta sklep je potrebna nadpolovična večina celokupnega števila članov narodne skupščine.

Člen 57.

Kraljevski dom sestavljajo kraljica - soproga, živi predniki in potomci kraljevi v premi liniji s svojimi soprogi, rodni bratje in njih potomci s svojimi soprogi in sestre kralja-vladarja. Odnosi in položaj članov v kraljevskem domu se uredi s statutom, ki se mora uzakoniti. Noben član kraljevskega doma ne sme biti minister ali član narodne skupščine.

Člen 58.

Kralj priseže pred narodno skupščino tako-le: »Jaz (ime), stopajoč na prestol kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in sprejemajoč kraljevsko oblast, prisezam na vsemogočnega Boga, da bom čuval edinstvo naroda, nezavisnost države in celotnost državne oblasti in da bom ohranjal ustavo nekršeno; da bom vladal po njej in po zakonih in da bom v vseh svojih težnjah imel pred očmi dobrobit naroda. Tako mi gospod Bog pomagaj! Amen!«

Člen 59.

Kralj prebiva stalno v državi. Če se pokaže potreba, da gre kralj za krajši čas iz države, ga zastopa po pravu prestolonaslednik. Če prestolonaslednik ni polnoleten ali če je zadržan, zastopa kralja ministrski svet. Zastopanje se vrši po navodilih, ki jih daje kralj v mejah ustave. To velja tudi za primer kraljeve bolezni, ki ne ustvarja trajne nesposobnosti.

V času, ko je kralj ali prestolonaslednik odsoten, nima ministrski svet pravice, da bi razpustil narodno skupščino.

Zastopanje po ministrskem svetu sme trajati največ šest mesecev. Po preteku tega roka stopijo v veljavo ustavni predpisi o namestništvu.

VI. oddelek.

Namestništvo.

Člen 60.

Kraljevsko oblast izvršuje namestništvo: 1.) če je kralj nedoleten; 2.) če je zaradi duševne ali telesne bolezni trajno nesposoben izvrševati kraljevsko oblast.

O ustanovitvi in prestanku namestništva sklepa narodna skupščina s tajnim glasovanjem.

Če spozna ministrski svet, da je nastopil primer kraljeve nesposobnosti, priobči to narodni skupščini obenem z mnenjem treh zdravnikov, vzeti z domačih medicinskih fakultet. Na isti način se postopa, kadar gre za prestolonaslednika.

Člen 61.

Namestniška oblast pripada po pravu prestolonasledniku, ako je polnoleten.

Ako prestolonaslednik iz vzrokov, naštetih v členu 60., ne more izvrševati namestniške oblasti, izvoli narodna skupščina s tajnim glasovanjem tri kraljevske namestnike. Kraljevski namestniki se volijo za štiri leta. Po tem roku se mora, če je treba namestništvo podaljšati najmanj za leto dni, izvršiti nova volitev. Če mora trajati namestništvo dalje, se izvrši volitev zopet za štiri leta.

Namestniki smejo biti samo rojeni Srbi, Hrvati ali Slovenci, državljani kraljevine Srbov, Hrvatov ali Slovencev, ki imajo 45 let starosti in višjo izobrazbo.

Preden prevzamejo kraljevsko oblast, prisežejo namestniki pred narodno skupščino, ki jih je izvolila: da bodo kralju zvesti in da bodo vladali po ustavi in državnih zakonih.

Člen 62.

Če je eden izmed treh namestnikov začasno odsoten ali zadržan, smeta druga dva namestnika tudi brez njega opravljati državne posle.

Člen 63.

Za vzgojo nedoletnega kralja skrbe namestniki. Za imovino nedoletnega kralja se brigajo varuhi, določeni s kraljevo oporoko. Če umrli kralj ni določil varuhov, jih imenujejo namestniki dogovorno z državnim svetom.

Člen 64.

Do izvolitve namestnikov izvršuje ministrski svet ob svoji odgovornosti kraljevsko oblast.

Člen 65.

Če kralj umre ali poda ostavko, prevzame prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj vlado ter objavi to narodu s proklamacijo. V roku desetih dni priseže pred narodno skupščino, kakor je predpisano. Če je bila narodna skupščina prej razpuščena, nova pa še ni izvoljena, se skliče stara narodna skupščina.

Člen 66.

Če ni kralj ob smrti zapustil moškega potomstva, toda bi bila kraljica ob času kraljeve smrti noseča, izvoli narodna skupščina začasno namestnike, ki izvršujejo kraljevsko oblast samo do poroda. Vlada mora pred izvolitvijo namestnikov predložiti narodni skupščini mnenje treh zdravnikov, vzeti z domačih medicinskih fakultet, o kraljicini nosečnosti. Isto velja, če bi prestolonaslednik umrl in bi bila njegova žena noseča v trenutku kraljeve smrti.

Člen 67.

Če ostane prestol po določilih te ustave brez naslednika, prevzame ministrski svet kraljevsko oblast ter takoj skliče narodno skupščino na posebno zasedanje, v katerem se odloči o prestolu.

Člen 68.

Kraljeva civilna lista se določi z zakonom. Že določena civilna lista se ne sme povišati brez pristanka narodne skupščine, ne zmanjšati brez pristanka kraljevega.

Kraljevski namestniki prejemajo, dokler opravljajo svoje dolžnosti, iz državne blagajne toliko, kolikor jim določi narodna skupščina ob volitvi.

VII. oddelek.

Narodna skupščina.

Člen 69.

Narodno skupščino sestavljajo poslanci, ki jih voli narod svobodno s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem, s predstavništvom manjšin.

Na vsakih 40.000 prebivalcev se voli po en poslanec. Če je presežek prebivalcev v eni volilni enoti večji od 25.000, se voli tudi za ta ostanek en poslanec.

Narodna skupščina se voli za 4 leta. Natančnejša določila o volitvah se predpišejo z zakonom.

Člen 70.

Volilno pravico ima vsak državljani po rojstvu ali naturalizaciji, če je dovršil 21. leto.

Aktivni in neaktivni častniki kakor tudi podčastniki in vojaki pod zastavo ne smejo izvrševati volilne pravice, ne biti voljeni.

Zakon odloči o ženski volilni pravici.

Člen 71.

Začasno izgube volilno pravico: 1.) oni, ki so obsojeni na robijo (temnico), dokler se ne vrnejo v pravice; 2.) oni, ki so obsojeni na izgubo državlanske časti, za čas, dokler traja ta kazen; 3.) oni, ki so v konkurzu; 4.) oni, ki so pod skrbstvom.

Člen 72.

Za poslanca v narodni skupščini sme biti izvoljen samo oni, ki ima volilno pravico, ne glede na to, ali je vpisan v volilni imenik. Od vsakega poslanca se zahtevajo ti-le pogoji: 1.) da je po rojstvu ali po naturalizaciji državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naturaliziran državljani, ako ni srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti, mora biti nastanjen najmanj deset let od dne naturalizacije; 2.) da je izpolnil 30 let; 3.) da govori in piše narodni jezik.

Narodni poslanci ne smejo biti hkrati državni dobavitelji ali državni podjetniki.

Člen 73.

Policijski, finančni in gozdarski uradniki kakor tudi uradniki agrarne reforme se ne smejo kandidirati, razen če so prestali to biti leto dni pred razpisom volitev.

Drugi uradniki, ki izvršujejo javno oblast, se ne smejo kandidirati v volilnem okrožju svoje teritorialne pristojnosti.

Uradniki, ki se izvolijo za narodne poslance, se postavljajo na razpolago za dobo, dokler traja mandat.

Ministri, aktivni in na razpolagi, in profesorji univerz se smejo kandidirati; če so izvoljeni, obdrže svojo službo.

Člen 74.

Vsak narodni poslanec zastopa ves narod, ne pa samo onih, ki so ga izvolili.

Volilci ne smejo dajati in narodni poslanci ne smejo sprejemati zapovednih in obveznih navodil.

Vsi narodni poslanci prisežejo, da bodo zvesto čuvali ustavo.

Člen 75.

Narodna skupščina se sestane v prestolnem mestu Beogradu na redno zasedanje vsako leto dne 20. oktobra, ako ni prej sklicana s kraljevim ukazom na izredno zasedanje.

Če je ob vojni prestolnica premeščena, se sestane narodna skupščina v kraju začasne prestolnice.

Redno zasedanje se ne sme zaključiti, dokler ni rešen državni proračun.

Ob času vojne je narodna skupščina stalno zbrana, razen če sama ne odloči drugače.

Člen 76.

Narodna skupščina pregleduje sama pooblastila svojih članov ter odloča o njih.

Narodna skupščina si predpisuje poslovnik.

Člen 77.

Narodna skupščina izvoli za vsako zasedanje izmed sebe svoje poslovalce.

Člen 78.

Zakonske predloge podaja po kraljevem pooblastilu ministrski svet ali pa jih podajajo posamezni ministri.

Pravica, podajati zakonske predloge, gre vsakemu članu narodne skupščine.

Člen 79.

Kralj sklepa pogodbe s tujimi državami, toda za potrditev teh pogodb je treba predhodne odobritve narodne skupščine. Za potrditev čisto političnih sporazumov, ako niso protivni ustavi in zakonom, ni treba predhodne odobritve narodne skupščine.

Pogodba, da zasede tuja vojska ozemlje kraljevine ali da gre preko njega, ne velja brez predhodne odobritve narodne skupščine.

Narodna skupščina sme, če to zahteva državna potreba, s sklepom v naprej pooblastiti ministrski svet, da izda odredbe za neodložno uporabo predložene pogodbe.

Državno ozemlje se ne sme odsvojiti ali zamenjati brez odobritve narodne skupščine.

Člen 80.

Zakone proglašajo kralj z ukazom, ki obseza tudi zakon, sklenjen po narodni skupščini. Ukaz soppodpišejo vsi ministri. Minister za pravosodje pritisne nanj državni pečat in skrbi, da se zakon razglasi v »Službenih Novinah».

Zakon dobi obvezno moč 15. dan po razglasitvi v »Službenih Novinah», ako zakon sam ne določi drugače. Dan razglasitve v »Službenih Novinah» se všteva.

Člen 81.

Narodna skupščina ima pravico ankete kakor tudi preiskave v volilnih in čisto administrativnih zadevah.

Člen 82.

Vsak član narodne skupščine ima pravico, naslavljati na ministre vprašanja in interpelacije. Ministri so dolžni odgovarjati nanje v teku istega zasedanja v roku, ki ga določi poslovnik.

Člen 83.

Narodna skupščina občuje neposredno samo z ministri.

Člen 84.

V narodni skupščini imajo pravico govoriti samo njeni člani, člani vlade in vladni poverjeniki.

Člen 85.

Narodna skupščina sklepa polnoveljavno, ako je v seji prisotna ena tretjina vseh poslancev.

Za polnoveljavni sklep je potrebna večina glasov prisotnih poslancev. Ob enakosti glasov se smatra predlog, o katerem se je glasovalo, za odklonjenega.

Člen 86.

Noben zakonski predlog se ne sme pretresati v narodni skupščini, dokler ni predhodno prešel pristojnega odbora.

Glasovanje v narodni skupščini je javno; samo volitve se vrše s tajnim glasovanjem. Glas se sme oddati samo osebno.

O vsakem zakonskem predlogu se mora v istem zasedanju narodne skupščine glasovati dvakrat, preden se končno usvoji.

Člen 87.

Nihče ne sme nikoli klicati poslanca na odgovor zaradi glasu, ki ga je oddal kot član narodne skupščine.

Za vse izjave in vse postopanje pri izvrševanju mandata, bodisi v sejah narodne skupščine, bodisi v odborih ali v posebnem odposlanstvu ali v posebni dolžnosti po naročilu skupščine, so poslanci odgovorni samo narodni skupščini po določilih poslovnika.

Člen 88.

Brez pooblastitve narodne skupščine se njeni člani ne smejo za kazniva dejanja kakršnekoli vrste klicati na odgovor, niti jim ne sme nikakor in nikoli kakršnokoli oblastvo odvzemati svobode, dokler traja njih mandat, razen če se zalotijo na samem dejanju hudodelstva ali pregreška. Vendar pa se v tem poslednjem primeru takoj obvesti narodna skupščina, ako je zbrana, in ona dá ali odreče pooblastitev, da se pristojni postopek nadaljuje ob času zasedanja.

Imunitetna pravica poslancev nastane z dnem izvolitve.

Če postane kdo poslanec, preden se je zoper njega zaradi kaznivega dejanja izrekla izvršna razsodba, obvesti oblastvo, ki vrši poizvedbe in preiskavo, o tem narodno skupščino, ki dá ali odreče pooblastitev za nadaljevanje postopka.

Član narodne skupščine se sme klicati na odgovor samo za ono dejanje, zaradi katerega je izročen.

Člen 89.

Narodni skupščini gre izključna pravica, da v svoji sredini vzdržuje red po svojem predsedniku. Nobena oborožena sila se ne sme postaviti v zgradbi narodne skupščine, niti na njenem dvorišču, če tega ne dovoli predsednik narodne skupščine. Istotako ne smejo brez njegove dovolitve nikaki državni organi vršiti v narodni skupščini oblastnih činov.

Nihče ne sme oborožen vstopati v zgradbo narodne skupščine, razen onih, ki nosijo orožje po predpisu ter so v službi pri narodni skupščini.

VIII. oddelek.

Upravna oblast.

Člen 90.

Vsi ministri sestavljajo ministrski svet, ki je neposredno podrejen kralju. Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta. Ministri načelujejo posameznim strokam državne uprave.

Minister sme biti tudi brez portfelja.

Pri ministrstvih se smejo po izkazani potrebi ustanoviti državna podtajništva za določen del poslova iz te stroke državne uprave. Državni podtajniki, če so vzeti iz parlamenta, ne izgube svojega mandata.

Ministri imenujejo nižje državne uradnike po določilih zakonov.

Preden ministri nastopijo službo, prisežejo na ustavo in kralju zvestobo.

Člen 91.

Ministri so odgovorni kralju in narodni skupščini.

Kralj in narodna skupščina smeta obtožiti ministre zaradi prekršitve ustave in državnih zakonov, učinjene v službeni dolžnosti. Za škode, ki jih učinijo ministri z nezakonitim izvrševanjem službe, je odgovorna država.

Člen 92.

Minister sme biti obtožen tako v času, ko traja njegova služba, kakor tudi v petih letih po odstopu.

Predlog, da se minister obtoži, se mora podati pismeno in mora navajati točke obtožbe.

Če obtoži ministra narodna skupščina, se mora odločiti, da se minister postavi pred sodišče, skleniti z večino dveh tretjin glasov prisotnih članov.

Člen 93.

Ministre sodi državno sodišče. Državno sodišče je sestavljeno: iz šestih državnih svetnikov in šestih kasacijskih sodnikov, ki jih vsako teh teles izvoli z žrebom v svoji plenarni seji. Predsednik kasacijskega sodišča je predsednik državnega sodišča.

Za ona dejanja, ki niso navedena v kazenskem zakoniku, se določi kazni z zakonom o ministrski odgovornosti.

Natančnejša določila o ministrski odgovornosti obseza poseben zakon.

Člen 94.

Upravno oblastvo sme izdajati uredbe, potrebne za uporabljanje zakonov.

Upravno oblastvo sme po uredbah z zakonsko veljavo urejati odnose samo na podstavi zakonite pooblastitve, ki se daje za vsak primer posebe.

Uredbe ne smejo nasprotovati ne ustavi, ne zakonu, zaradi katerega uporabe so izdane. Ne smejo biti v nasprotju z zakonito pooblastitvijo, na katere podstavi so predpisane.

Narodna skupščina sme uredbe, izdane na podstavi zakonite pooblastitve, z resolucijo razveljaviti v celoti ali deloma.

Uredbe se morajo razglašati in v njih mora biti vselej označen zakon, na katerega podstavi se izdajajo.

Člen 95.

Uprava v kraljevini se izvršuje po oblastih, okrožjih (okrugih), okrajih (srezih) in občinah.

Porazdelitev na oblasti se vrši z zakonom po prirodnih, socialnih in ekonomskih razmerah. Ena oblast sme imeti največ 800.000 prebivalcev.

Dve ali več manjših oblasti je dopustno spojiti v eno večjo. Končno odločajo o tem oblastne skupščine dotičnih oblasti. Vendar tudi taka oblast ne sme imeti več nego 800.000 prebivalcev.

Vsaki oblasti načeljuje veliki župan, ki ga postavlja kralj in ki opravlja po državnih organih posle državne uprave v oblasti.

Člen 96.

Za posle krajevnega: občinskega, okrajnega in oblastnega značaja se ustanavlja krajevna: občinska, okrajna in oblastna samouprava, urejena po volilnem načelu.

O upravi in samoupravi mest izide poseben zakon.

Samoupravne posle oskrbujejo posebni samoupravni organi po določilih zakona.

V področje samoupravnih oblastnih uprav spadajo ti-le posli:

1.) oblastne finance: a) določanje oblastnega proračuna, b) razpolaganje z oblastnimi davščinami, ki se dajo oblastim na podstavi zakona, da pokrivajo oblastne razhodke;

2.) oblastna javna dela kakor tudi gradbeni predpisi;

3.) skrb za pospeševanje oblastnih pridobitnih interesov: poljedelstva, živinoreje, vinogradništva, sadjarstva, gozdarstva, rečnega in jezerskega ribarstva, lova kakor tudi za tehnične kmetijske izboljšave;

4.) uprava oblastnih imovin;

5.) skrb za narodno zdravje v oblasti kakor tudi za vse naprave, s katerimi se pospešuje zdravstveno stanje v oblasti;

6.) skrb za socialne naloge v oblasti;

7.) oblastne humanitarne naprave;

8.) oblastne prometne naprave;

9.) sodelovanje pri pospeševanju prosvete v oblasti;

10.) sodelovanje pri strokovnem izobražanju v oblasti;

11.) uvajanje in vzdrževanje naprav za ščedenje, vzajemno pomoč in zavarovanje;

12.) oddajanje mnenj na zahtevo vlade o zakonskih predlogih, ki se tičejo oblasti, kakor tudi vobče o vseh drugih predmetih, o katerih zahteva vlada njih mnenje.

Tudi drugi posli smejo biti z zakonom poverjeni oblastnim samoupravam.

Če ne bi mogla oblast posameznih naštetih poslov izvajati s svojimi sredstvi, dá država na zahtevo oblastne skupščine in po sklepu narodne

skupščine potrebna sredstva ali pa sama prevzame izvrševanje teh poslov.

Člen 97.

Samoupravne enote imajo svoj letni proračun. Gospodarstvo samoupravnih enot je pod nadzorom ministra za finance in glavne kontrole ter se uredi s posebnim zakonom.

Člen 98.

Organa oblastne uprave sta oblastna skupščina in oblastni odbor.

Oblastna in okrajna skupščina si volita predsednika, ki predseduje njiju sejam; volita tudi oblastni in okrajni odbor.

Z zakonom se smejo izjemoma določiti skupna oblastva za iste stroke državnega in samoupravnega področja v oblasti.

Veliki župan je vrhovni predstojnik splošne državne administracije v oblasti, kolikor ne obstoje po zakonu za posebne posle državne uprave posebne instance za eno ali več oblasti.

Zakon določa, katere državne posle rešuje veliki župan po posvetovanju z oblastnim odborom.

Natančnejša določila o ureditvi in pristojnosti samoupravnih teles (občin, okrajev in oblasti) se predpišejo s posebnim zakonom.

Člen 99.

Oblastna skupščina ima pravico izdajati oblastne uredbe o vseh zadevah iz svoje pristojnosti. Oblastne uredbe razglasa oblastni veliki župan.

Oblastni veliki župan zadrži razglasitev uredbe, ki jo smatra za neutemeljeno v ustavi in v zakonih. V tem primeru pošlje tako uredbo s svojim mnenjem državnemu svetu v odločbo ter o tem obvesti pristojnega ministra. Če državni svet spozna, da uredba ni utemeljena v ustavi ali v zakonu, se ne proglasi in ne objavi. Državni svet je dolžan izdati rešitev v dveh mesecih. Ako državni svet ne izda rešitve v tem roku, postane odločba izvršna.

Člen 100.

Oblastni odbor predpisuje pravilnike in navodila za izvrševanje oblastnih uredb.

Člen 101.

Državno upravno oblastno nadzira posle samoupravnih oblastev po oblastnem velikem županu in posebnih strokovnih organih. Oblastni veliki župan ima pravico, zadržati izvršitev vsake odločbe samoupravnih organov, ki ne bi bila utemeljena v ustavi, v zakonih ali v oblastnih uredbah. Zoper odločbo velikega župana se sme vložiti pritožba na državni svet v zakonitem roku. Ako državni svet ne odloči o njej najkasneje v roku enega meseca od dne prejema, postane odločba izvršna.

Člen 102.

Za spore upravnega značaja se ustanovljajo upravna sodišča. Zakon določi njih sedeže, pristojnost in organizacijo.

Člen 103.

Državni svet je vrhovno upravno sodišče. Člane državnega sveta postavlja kralj na predlog predsednika ministrskega sveta, in sicer na ta način: Polovico članov imenuje kralj izmed dvojnega števila članov, ki jih predlaga narodna skupščina, drugo polovico pa izvoli narodna skupščina izmed dvojnega števila, ki ga predlaga kralj. Popolnjevanje izpraznjenih mest državnih svetnikov se določi s posebnim zakonom, ki sme tudi odstopiti od gorenjega načela.

Za člane državnega sveta se smejo postaviti samo oni višji uradniki ali javni delavci, ki imajo fakultetno izobrazbo in deset let državne službe ali javnega dela.

Najmanj dve tretjini državnih svetnikov morata imeti diplomu o dovršeni pravni fakulteti.

Člani državnega sveta se smejo odstaviti s svojih mest, predstaviti v druge poklice državne službe in upokojiti samo na podstavi sodne razsodbe. Če pa dovrše 70. življensko leto ali če obole tako, da ne morejo izvrševati svoje dolžnosti, se morajo upokojiti.

Državni svet ima te-le dolžnosti:

1.) Kot najvišje upravno sodišče rešuje spore upravnega značaja. Spori, zasnovani s pritožbami zoper ukaze in ministrske odločbe, se rešujejo pri državnem svetu v prvi in poslednji stopnji.

2.) Kot upravni organ vrhovne državne uprave odloča o aktih upravnega značaja, za katere je treba njegove odobritve po posebnih zakonih.

3.) Izvršuje nadzorstveno oblast nad samoupravnimi enotami po določilih zakona.

4.) Rešuje spore o pristojnosti med državnimi upravnimi oblastmi kakor tudi spore o pristojnosti med državnimi in samoupravnimi oblastmi.

5.) Rešuje tudi druge zadeve, ki jih odkaže zakon v njegovo pristojnost.

Natančnejša določila o sestavi, pristojnosti in postopku pri državnem svetu se predpišejo s posebnim zakonom.

Člen 104.

Državna oblastva se ustanovljajo po predpisih zakonov.

Člen 105.

Z zakonom se predpiše, kako se imenujejo uradniki.

Člen 106.

Poklici državne službe, pravice in dolžnosti, plače in pokojnine državnih uradnikov vseh strok se določijo z zakonom o uradnikih.

Člen 107.

Državni uslužbenci so organi državne celote in so dolžni delovati v splošno korist.

Uporabljanje oblasti in položaja državnih uradnikov v strankarske namene kakor tudi vplivanje predstojnikov na državne uslužbence v ta namen se kaznuje po zakonu.

Člen 108.

Uradnik, ki mu je z zakonom zagotovljena stalnost, ne sme biti zoper svojo voljo odpuščen brez razsodbe rednega kazenskega ali disciplinarnega sodišča.

IX. oddelek.

Sodna oblast.

Člen 109.

Sodišča so nezavisna. Pri izrekanju pravice niso pod nobeno oblastjo, nego sodijo po zakonih.

Sodišča in pristojnost sodišč se smejo ustanovljati samo z zakonom. Nikakor in nikoli pa se ne smejo ustanovljati izredna sodišča ali komisije za poizvedovanje.

V rodbinskih in dedinskih zadevah muslimanov sodijo državni šerijatski sodniki.

Člen 110.

Za vso kraljevino obstoji samo eno kasacijsko sodišče s sedežem v Zagrebu.

Kasacijsko sodišče je pristojno tudi za reševanje sporov o pristojnosti med upravnim, civilnim ali vojaškim oblastvom in sodnim oblastvom. Istotako je pristojno tudi za spore o pristojnosti med upravnimi in rednimi sodišči.

Člen 111.

Kasacijski in apelacijski sodniki in predsedniki prvostopnih sodišč se postavljajo s kraljevim ukazom na predlog ministra za pravosodje izmed kandidatov, ki jih izbere volilno telo, katerega sestava se natančneje določi z zakonom.

Člen 112.

Sodniki vseh sodišč so stalni. Sodniku se ne sme odvzeti njegova služba, niti se ne sme iz kakršnegakoli vzroka odstaviti od službe zoper svojo voljo brez razsodbe rednih sodišč ali disciplinarne razsodbe kasacijskega sodišča. Sodnik ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez odobritve pristojnega apelacijskega sodišča. Za člane višjih sodišč daje to odobritev kasacijsko sodišče.

Sodnik se ne sme niti začasno prestaviti na drugo plačano ali neplačano javno službo brez svojega pristanka in brez odobritve kasacijskega sodišča.

Sodnik se sme premestiti samo s svojim pristankom.

Sodnik sme biti v službi do zvršetka 65. leta svojega življenja, predsedniki kasacijskega in apelacijskega sodišča pa do zvršetka 70. leta. Pred tem rokom se sme sodnik upokojiti samo na pismeno prošnjo ali če telesno ali duševno oslabi tako, da ne more izvrševati svoje dolžnosti. V

tem poslednjem primeru odloči o upokojitvi kasacijsko sodišče.

X. oddelek.

Državno gospodarstvo.

Člen 113.

Vsako leto odobruje narodna skupščina državni proračun, ki velja samo za leto dni.

Proračun se mora predložiti narodni skupščini najkasneje v enem mesecu od dne njenega sestanka. Istočasno s proračunom se predloži narodni skupščini v vpogled in odobritev tudi zaključni račun poslednjega minulega računskega leta.

Narodna skupščina ne sme poviševati predloženih partij, sme pa jih zniževati in izpuščati.

Proračun se odobruje po partijah.

Kako se sestavlja in izvršuje proračun, se predpiše z zakonom.

Prihranek ene proračunske partije ali enega proračunskega leta se ne sme potrošiti za kritje potreb druge partije ali drugega leta brez odobritve narodne skupščine.

Člen 114.

Dokler narodna skupščina ne odobri predloženega proračuna, sme odobravati dvanajstine za en mesec ali več mesecev. Ako je narodna skupščina razpuščena, preden je proračun rešen, se proračun minulega računskega leta z ukazom podaljša najdalje za štiri mesece.

Člen 115.

Državni davki in splošne državne davščine se ustanovljajo samo z zakonom.

O državnih posojilih sklepa narodna skupščina. Vlada je dolžna narodni skupščini predložiti točno poročilo, poverjeno po glavni kontroli, ali so pogodbe o posojilih sklenjene in izvršene v zmislu zakona.

Člen 116.

Davčna obveznost je splošna in vse državne davščine so enake za vso državo.

Davek se plačuje po davčni moči in progresivno.

Kralj in prestolonaslednik plačujeta državni davek od privatne imovine.

Iz državne blagajne se ne sme dajati nobena stalna ali začasna podpora, nobeno darilo in nobena nagrada, ako niso utemeljene v zakonu.

Člen 117.

Državno imovino upravlja minister za finance, kolikor zakoni ne določajo drugače.

Kako se odsvajajo državne imovine, o tem izide poseben zakon.

Pravica monopolov pripada državi.

Rude, zdravilne vode, zdravilni vreli in prirodne sile so državna lastnina.

O dajanju rudarskih, industrijskih ali kakršnihkoli drugih koncesij izide poseben zakon.

Člen 118.

Za pregledovanje državnih računov in nadziranje nad izvrševanjem državnega proračuna in oblastnih proračunov obstoji glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče.

Predsednika in člane glavne kontrole voli narodna skupščina iz kandidatne liste, ki jo sestavi državni svet in na kateri je predlagano dvakrat toliko kandidatov, kolikor je praznih mest.

Predsednik in polovica članov glavne kontrole morajo biti pravniki. Ostali člani so morali biti ministri za finance ali pa morajo imeti 10 let ukazne službe v finančni stroki.

Predsednik in člani glavne kontrole uživajo isto nepremestnost kakor člani državnega sveta.

Natančnejša določila o sestavi, pristojnosti in postopku glavne kontrole se predpišejo s posebnim zakonom.

Z zakonom se določi, v katerih primerih je zoper odločbo glavne kontrole dopustna pritožba na kasacijsko sodišče.

Glavna kontrola pregleduje, popravlja in likvidira račune splošne administracije in vseh onih, ki polagajo račune državni blagajni. Pazi, da se ne prekorači noben izdatek po proračunu in da se nobena vsota ne prenese iz ene proračunske partije v drugo. Zaključuje račune vseh državnih uprav ter je dolžna zbirati vsa potrebna dokazila in poročila.

Zaključni državni račun se predlaga narodni skupščini v rešitev s pripombami glavne kontrole, in sicer najkasneje v enem letu od zvršetka vsakega računskega leta.

XI. oddelek.

Vojska.

Člen 119.

Vojaška obveznost je splošna po določitvah zakona. Ustroj in velikost vojske in mornarice se predpisujeta z zakonom. Formiranje enot v zakonito določenem obsegu predpisuje kralj z uredbo na predlog ministra za vojno in mornarico. Koliko vojske se drži pod zastavo, se določi vsako leto s proračunom.

Člen 120.

Vojaška sodišča so nezavisna. Pri izrekanju pravice niso pod nobeno oblastjo, nego sodijo po zakonih.

Sodniki vojaško-apelacijskega sodišča so stalni, stalnost sodnikov prvostopnih vojaških sodišč pa se uredi z zakonom.

Sodnik prvostopnega vojaškega sodišča ne sme biti tožen za svoje sodno delovanje brez privolitve vojaško-apelacijskega sodišča, apelacijski sodnik pa ne brez privolitve kasacijskega sodišča. Sodnik vojaško-apelacijskega sodišča se sme premestiti samo s svojim pristankom in če napreduje v višje službeno mesto, sodnik prvostopnega vojaškega sodišča pa po določitvah zakona.

Razsodbe vojaških sodišč pretresa v poslednji stopnji kasacijsko sodišče.

Člen 121.

Kazniva dejanja, ki jih učini civilist v družbi z vojakom, sodijo civilna sodišča, v vojnem času pa vojaška sodišča.

Člen 122.

Po dovršenem 20. letu ne sme nihče dobiti državne službe ali ostati v njej, ako ni po določitvah vojaškega zakona odslužil svojega roka ali ni oproščen vojaške službe.

Člen 123.

Za vzdrževanje notranjega reda se sme vojska uporabljati samo na zahtevo pristojnega civilnega oblastva.

Člen 124.

Tuja vojska se ne sme jemati v službo naše države, a tudi vojska naše države se ne sme postavljati v službo tuje države brez predhodne odobritve narodne skupščine.

XII. oddelek.

Izpremembe v ustavi.

Člen 125.

O izpremembah v ustavi sklepa narodna skupščina s kraljem.

Člen 126.

Predlog, da se v ustavi kaj izpremeni ali dopolni, sme podati kralj in narodna skupščina.

V takem predlogu se morajo izrečno imenovati vse točke ustave, ki naj se izpremene ali dopolnijo.

Ako je podal predlog kralj, se priobči narodni skupščini, nato pa se narodna skupščina takoj razpusti in skliče nova najkasneje v štirih mesecih.

Ako je tak predlog izšel iz narodne skupščine, se sklepa o njem na način, ki je določen za sklepanje o zakonskih predlogih, z večino treh petin skupnega števila članov.

Ako se predlog na ta način usvoji, se narodna skupščina razpusti, nova pa se skliče najkasneje v roku štirih mesecev od dne, ko je bil predlog usvojen.

Tako v enem kakor tudi v drugem primeru sme narodna skupščina sklepati samo o onih izpremembah in dopolnitvah ustave, ki jih obseza predlog, na katerega podstavi je sklicana.

Narodna skupščina odloča z nadpolovično večino skupnega števila svojih članov.

Člen 127.

Ob vojni ali ob splošni mobilizaciji sme narodna skupščina za vse državno ozemlje, ob oboroženi pobuni pa za posamezen njen del s posebnim zakonom začasno ustaviti te-le pravice

državljanov: pravico združevanja, zborovanja in dogovarjanja, svobodo gibanja, nedotekljivost stanovanj, pisem in brzojavnih poročil. Na isti način se sme omejiti svoboda tiska, če nastane oborožena pobuna, v dotičnem delu države.

XIII. oddelek.

Prehodna določila.

Člen 128.

Na prvem skupščinskem sestanku po proglastitvi ustave priseže prestolonaslednik Aleksander kot namestnik kralja Petra I. v zmislu člena 58. ustave tako-le:

«V imenu Njegovega Veličanstva kralja Petra I. prisezam na vsemogočnega Boga, da bom ustavo ohranjal nekršeno, da bom vladal po njej in po zakonih, da bom čuval edinstvo naroda, nezavisnost države in celotnost državne oblasti in da bom imel v vseh svojih težnjah in dejanjih pred očmi dobrobit naroda. Tako mi gospod Bog pomagaj! Amen!»

Člen 129.

Nato prisežejo narodni poslanci v skupščinski seji pred predsednikom skupščine tako-le:

«Jaz (ime) prisezam na vsemogočnega Boga in na vse, kar mi je po zakonu najsvetejše in na tem svetu najdražje, da se bom pri svojem poslanskem delovanju ravnal po ustavi in da bom vedno imel pred očmi dobrobit kralja in naroda in edinstvo države po svoji duši in svojem znanju.»

Člen 130.

Začasni zakoni, uredbe, pravilniki in odločbe ministrskega sveta in drugi akti in odloki z določenim rokom trajanja, zakonskega značaja, kar jih je bilo izdanih od dne 1. decembra 1918. leta do dne proglastitve te ustave, veljajo še nadalje kot zakon, dokler se ne izpremene ali ne ukinejo. Vlada je dolžna v roku enega meseca od proglastitve ustave vse začasne zakone, uredbe, pravilnike in odločbe ministrskega sveta in druge akte in odloke z določenim rokom trajanja, zakonskega značaja, predložiti zakonodajnemu odboru v pregled. Odbor, razdeljen na sekcije po strokah državne uprave, sklence, ko izvrši njih pregled, najpozneje v petih mesecih v plenumu, kateri ostanejo v veljavi brez izpremembe, kateri se izpremene in kateri se ukinejo. Nepredloženi začasni zakoni, uredbe, pravilniki in odločbe ministrskega sveta in drugi akti in odloki z določenim rokom trajanja, zakonskega značaja, prestatnejo veljati. Odoborske odločbe se proglašajo za zakon. One, o katerih ne izda odbor v postavljenem roku nobene odločbe, veljajo še nadalje v celoti, dokler se ne izpremene redno z zakonom.

Vsi začasni zakoni, uredbe, pravilniki in odločbe ministrskega sveta, zakonskega značaja, ki se tičejo: agrarnih odnosov v državi, Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, likvidacije moratornega stanja, likvidacije pravnega stanja, ustvarjenega vsled vojne in povračila škode, storjene z vojno, uredbe o posojilu in o pospeševanju dela pri sodiščih, se smejo izpremeniti samo z zakonom.

Člen 131.

Dokler ne izidejo zakoni o ureditvi ministrstev, o državnem svetu, o glavni kontroli, o poslovnem redu pri državnem svetu in o ministrski odgovornosti, se začasno razširja veljava dotičnih zakonov kraljevine Srbije na vso državo z izpremembami in dopolnitvami, ki se izvrše tako, kakor je določeno v členu 133.

Člen 132.

Dokler ne izide v zmislu člena 57. te ustave nov statut, ostane v veljavi statut, predpisan po kralju dne 30. avgusta 1909. leta in objavljen v »Srpskih Novinah« dne 26. februarja 1911. leta.

Člen 133.

Za izenačitev zakonodajstva in uprave v državi se ustanavlja krajši postopek.

Vsi zakonski predlogi, ki imajo za predmet izenačitev zakonodajstva in uprave, bodisi da jih je podala vlada, bodisi da so jih podali posamezni poslanci, se po predsedništvu skupščine odkazujejo zakonodajnemu odboru.

Poročilo zakonodajnega odbora s predlogom, ki ga je odbor usvojil, se pošlje narodni skupščini v sklepanje. O teh zakonskih predlogih sklepa

skupščina s poimenskimi glasovanjem enkrat in v celoti, ali jih sprejme ali odkloni. Pred glasovanjem sme po en predstavnik vsake parlamentarne skupine podati kratko izjavo.

Tak krajši postopek za izenačitev zakonodajstva in uprave v državi se sme uporabljati 5 let od dne, ko stopi ustava v veljavo, vendar pa se sme ta rok z zakonom tudi podaljšati.

Dokler traja ustavotvorna skupščina kot zakonodajna skupščina, izvršuje ustavni odbor dolžnost tega zakonodajnega odbora.

Člen 134.

Ko stopi v veljavo ta ustava, ostanejo začasno sedanje pokrajinske uprave, vsaka na čelu s pokrajinskim namestnikom, ki ga imenuje kralj na predlog ministra za notranje zadeve. Pokrajinski namestnik izvršuje pokrajinsko upravo po šefih oddelkov pod neposrednim nadzorom ministra za notranje zadeve, in kot organ pristojnih ministrov, na podstavi dosedanjih zakonov in uredb (naredb).

Zakoni, izdani potem, ko stopi v veljavo ta ustava, ne morejo nalagati pokrajinskim upravam novih dolžnosti.

O postopnem prenašanju poslov pokrajinskih uprav na posamezna ministrstva in posamezne oblasti po določitvah, izdanih na način, ki je predpisan v členu 135., odloča ministrski svet po zaslišanju dotičnega pokrajinskega namestnika.

Dokler bodo trajale pokrajinske uprave, morajo oddelki posameznih ministrstev v pokrajinah za svoje predloge splošnega značaja ali ki se nanašajo na službeno osebje, prositi mnenje pokrajinskega namestnika pred ministrsko odločbo.

Stranke imajo pravico pritožbe na državni svet v administrativnih sporih, v katerih odloča začasna pokrajinska uprava kot prva in poslednja instanca. Skladno s to dolžnostjo se bo v državnem svetu pripravilo vse, kar je potrebno. Administrativni spor je samo med privatno ali pravno osebo na eni in upravnim oblastvom na drugi strani; obstoji pa tam, kjer je z naredbo ali odločbo upravnega oblastva pravica privatne ali pravne osebe kršena zoper zakonske naredbe. Potemtakem ni spora tam, kjer je z zakonom prepuščeno začasni pokrajinski upravi ali administrativnemu oblastvu, kako naj postopa, oceni ali reši stvar.

Člen 135.

Predlog zakona o razdelitvi države na oblasti in o ureditvi oblasti (člena 95. in 96.) kakor tudi o prenosu dosedanje pokrajinske pristojnosti na ministrstva in oblastne uprave (člen 134.) je vlada dolžna v roku 4 mesecev podati narodni skupščini v rešitev. Če narodna skupščina teh zakonov ne bi rešila v roku 3 mesecev, se morajo izdati po predpisih člena 133. o izenačitvi zakonodajstva in uprave v državi; kolikor pa niti po tem krajšem postopku zakoni ne bi bili izdani v nadaljnjem roku 2 mesecev, se mora s kraljevo uredbo v roku enega meseca odrediti razdelitev države obenem z razmejitvijo pokrajinske uprave v zmislu členov 95. in 96. ustave. Ta uredba se sme izpremeniti samo z zakonom. Ako pa bi se porazdelitev države ne izvršila ne po prvem ne po drugem stavku tega člena, nego po tretjem, se morajo ustanoviti v Hrvatski in Slavoniji štiri oblasti.

Istotako bo, če se porazdelitev države izvrši z uredbo, po tem členu Črna gora iz leta 1913. z bokokotorskim okrajem, a brez okruha plevalskega in bjelopolskega veljala za oblast in bo vršila funkcije oblasti po tej ustavi.

Z zakonom o razmejitvi oblasti se Bosna in Hercegovina razdeli na oblasti v svojih sedanjih mejah. Dokler se to ne uredi z zakonom, veljajo okruzi v Bosni in Hercegovini za oblasti. Spajanje teh oblasti se vrši z odločbo oblastnih skupščin dotičnih oblasti, sklenjeno z večino dveh tretjin glasov v mejah, določenih v tretjem odstavku člena 95. ustave. Posamezne občine ali srezji se smejo izločiti iz svojih oblasti in pripojiti drugi oblasti v sedanjih mejah Bosne in Hercegovine ali izven njih, če pristanejo na to njih samoupravna predstavništva, z odločbo treh petin glasov in če to odločbo odobri narodna skupščina.

Okruzi (županije, okrožja) ostanejo kot enote državne uprave, dokler se ne ukinejo z zakonom. Njih področje uredi zakon.

Likvidacija samouprave okrugov se izvede na korist oblasti in srezov, čim bodo oblasti organizirane.

Člen 136.

Do novega zakona o uradnikih, ki ga omenja člen 106. ustave, veljajo sedanji zakoni o dolžnostih in pravicah uradnikov. Novi zakon naj obseza prehodne odredbe v svrhu revizije in porazdelitve upravnega uradništva ter mora biti izdan najkasneje v roku 2 let potem, ko stopi v veljavo ta ustava; do takrat naj se tudi izvrši revizija uradništva.

Člen 137.

Predsedniki sodišč in vsi sodniki, katerim je z ustavo ali zakonom zajamčena stalnost, se pridržijo tudi nadalje na svojih službenih mestih in dolžnostih pri sodiščih. V drugih krajinah, razen v prejšnji kraljevini Srbiji, se sme stalnost za posamezne sodnike ustaviti v roku enega leta po izdajanju te ustave. V tem roku sestavlja minister za pravosodje komisije iz sodnikov višjih sodišč za te kraje, s katerimi dogovorno ugotovi, za katere sodnike naj ne velja ta stalnost.

Potrebna popolnjevanja izpraznjenih predsedniških in sodniških mest se vrše po sedaj veljavnih zakonih.

Sodniki, ki so postavljeni ali bodo postavljeni po zakonu o začasnem popolnjevanju uradniških mest ob času vojne ali po drugem zakonu ali drugi uredbi začasno, so dolžni v roku poldruga leta potem, ko stopi v veljavo ta ustava, opraviti sodniški izpit. Kdor izmed njih tega ne stori v določenem roku, se takoj razreši sodniške službe.

Kasacijsko sodišče v Beogradu, stol sedmorice v Zagrebu, vrhovno sodišče v Sarajevu, veliko sodišče v Podgorici in oddelek kasacijskega sodišča v Novem Sadu poslujejo do nove ureditve enega kasacijskega sodišča za vso državo kakor do sedaj ter se smatrajo za oddelke kasacijskega sodišča.

Člen 138.

Prepovedati se sme izhajanje, odnosno razširjanje časopisov in natisnjenih spisov, ki izzivajo k mržnji do države kot celote, k verskemu ali plemenskemu razdoru, istotako pa tudi, če posredno pozivljejo državljane, naj siloma izpremene ustavo ali državne zakone, samo če se iz sestavka očito vidi, da jim gre za tako pozivanje državljanov. Predpis člena 13., odstavek 3., o izvrševanju prepovedi velja tudi tukaj. Ko preстане posebna potreba, se smejo ti predpisi ukiniti z zakonom.

Člen 139.

Dokler se ne sklene zakon o koncesijah v zmišlu člena 117. ustave, naj se vse koncesije, izdane do dne, ko se proglasi ustava, revidirajo na način, ki je naveden v členu 133. ustave. Cene (takse), ugotovljene z revizijo pri koncesijah za sečnjo državnih gozdov, imajo vzvratno veljavo od dne 1. decembra 1918. leta.

Člen 140.

Ko stopi ta ustava v veljavo, se ustavotvorna skupščina, izvoljena dne 28. novembra 1920. leta, izpremeni v navadno zakonodajno skupščino z rokom trajanja, določenim v volilnem zakonu za ustavotvorno skupščino.

Člen 141.

Dokler se na podstavi te ustave ne izda nov zakon o volitvah narodnih poslancev, velja zakon, na katerega podstavi so se izvršile volitve dne 28. novembra 1920. leta, z izpremembami, s katerimi se spravi v sklad s to ustavo. Te izpremembe se izvrše tako, kakor je navedeno v členu 133. te ustave, ter veljajo, ko dobe kraljevo sankcijo.

Odbor sme učiniti tudi potrebne izpremembe v rokih, ki jih določa ta zakon; poleg tega pa je pooblaščen predpisati tudi način, po katerem naj se izvrši porazdelitev mandatov na posamezne kandidatne liste po številu glasov.

XIV. oddelek.

Zaključna določila.

Člen 142.

Ta ustava s prehodnimi določili vred stopi v življenje, ko jo kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v «Službenih Novinah». S tem dnem prestateno veljati vsi pravni predpisi, ki bi ji nasprotovali.

Za izvrševanje te ustave naj skrbe predsednik ministrskega sveta in vsi ministri.

Našemu ministru priprave za ustavotvorno skupščino in izenačitev zakonov naročamo, naj razglasi to ustavo, vsem ministrom pa, naj skrbe za njeno izvrševanje; oblastvom ukazujemo, naj postopajo po njej, vsem in vsakomur pa, naj se ji pokoravajo.

V Beogradu, dne 28. junija 1921.

Minister priprave
za ustavotvorno skupščino
in izenačitev zakonov:

Marko Tričković s. r.

Videl in pritisnil pečat
čuvár državnega pečata,
minister za pravosodje:

M. S. Djuričić s. r.

Predsednik ministrskega sveta,
minister za zunanje zadeve:

Nik. P. Pašić s. r.

Minister priprave za ustavotvorno
skupščino in izenačitev zakonov:

Marko Tričković s. r.

Minister za notranje zadeve:

M. Drašković s. r.

Minister za gradbe:

J. P. Jovanović s. r.

Minister za prosveto:

Sv. Pribičević s. r.

Minister za pravosodje:

M. S. Djuričić s. r.

Minister za promet:

dr. Vel. Janković s. r.

Minister za trgovino in industrijo:

dr. M. Spaho s. r.

Minister za gozde in rudnike:

dr. H. Krizman s. r.

Minister za vojno in mornarico,
častni adjutant Njegovega
Veličanstva kralja:

general **Stev. S. Hadžić s. r.**

Minister za pošto in brzojav:

dr. Slavko Miletić s. r.

Minister za socialno politiko:

dr. Kukovec s. r.

Minister za agrarno reformo:

Nikola P. Uzunović s. r.

Minister za verstvo:

dr. Mil. N. Jovanović s. r.

Minister za finance:

dr. Kosta Kumanudi s. r.

Minister za narodno zdravje:

dr. H. Karamahmedović s. r.

Minister za kmetijstvo in vode:

I. Pucelj s. r.

Razglasi drugih uradov in oblastev.

št. 1763.

1167 3—3

Razglas.

Ker je bila z odlokom gospoda ministra za finance št. 2546 z dne 2. julija 1921. licitacija hotela in gostilne v Laku razveljavljena, se bo dne 2. avgusta t. l. ob desetih v pisarni podpisane direkcije vršila vnovična javna licitacija za zakup gostilne.

Prejšnji licitanti lahko dvignejo svoje kavecije pri glavni blagajni v Laku.

Iz pisarne direkcije državne imovine beljske,
dne 13. julija 1921.

št. 1904/21.

3—1

Natečaj služb opraviteljev državnega pravdnštva.

Na okrajnih sodiščih v Litiji, Radovljici, Škofji Loki, Ljutomeru, pri Sv. Lenartu, v Prevaljah, Konjicah, Žužemberku in Trebnjem bodo imenovani opravitelji državnega pravdnštva. Letna nagrada znaša za Litijo 180 K, Radovljico 280 K, Škofjo Loko 180 K, Ljutomer 250 K, Sv. Lenart 340 K, Prevalje 300 K, Konjice 350 K, Žužemberk 140 K

in Trebnje 200 K, vrhu tega zakonite draginjske doklade.

Prosileci morajo biti pravno in politično neomadeževani, jugoslovanski državljani in morajo stalno bivati na sedežu ali v bližini okrajnega sodišča.

Pravilno kolkovane in opremljene prošnje je vložiti za Litijo, Radovljico in Škofjo Loko na državnem pravdnstvu v Ljubljani; za Ljutomer, Sv. Lenart in Prevalje na državnem pravdnstvu v Mariboru, za Konjice na državnem pravdnstvu v Celju, za Trebnje in Žužemberk pa na državnem pravdnstvu v Novem mestu do dne

25. avgusta 1921.

Prednost za to službo imajo, ako so sicer sposobni zanjo, vojni invalidi v zmišlu naredbe deželne vlade v Ljubljani z dne 20. novembra 1918., št. 115 Ur. l., in dosluženi podčastniki (zakon z dne 19ega aprila 1872., št. 60 drž. zak.).

Višje državno pravdnštvo v Ljubljani,
dne 13. julija 1921.

Pr. VI 19/21—2.

1205

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Podpisano sodišče je na predlog državnega pravdnštva potrdilo po kr. policijskem komisariatu ukrenjeno zaplembo št. 27 periodičnega lista «Enakost», izhajajočega v Mariboru, z dne 25. junija 1921. ter v zmišlu § 493. k. p. r. odločilo tako-le:

Vsebina članka gorenje tiskovine na strani 2. z naslovom: «Proč z militarizmom» z vštetim naslovom in odstavkom od besed: «Vojaška služba je» ... do besed: «tudi njihova moč!» in od besed: «Prazen izgovor» ... do besed: «z militarizmom» tvori pregrešek po §§ 92. in 103. srb. k. z.

Zato se prepoveduje nadaljnje razširjanje zaplenjenega članka ter odreja, da je uničiti izvode imenovane tiskovine, ki so bili doslej zaseženi in ki jih je še zaseči, da se mora razmetati dotični tiskarski stavek in da se objavi to izrecilo.

Okrožno kot tiskovno sodišče v Mariboru, odd. VI.,
dne 27. junija 1921.

C 88/21.

1176 3—3

Oklico.

Zoper Katarino Hostnikovo, omoženo Dollarjevo, Antona Dollarja in Katarino Dollarjevo, Jožefa Škorca, Janeza Jellenca, Antona Dolšaka, Franca Dolšaka, Martina Dolšaka, Jožefa Dolšaka, Marijo Dolšakovo, Janeza Dolšaka, Franca Sinkoviča, Franca Jakopino in Marijo Jakopinovo, Janeza Pristovška in Lucijo Pristovškovo, katerih bivališče je neznano, je podal pri okrajnem sodišču v Kozjem Janez Cverlin, posestnik v Vrenski gorci št. 47, zastopan po drju. Ferdu Križanu, notarskem namestniku v Kozjem, tožbo zaradi priznanja zastaranja terjatev, oziroma pravic, in zaradi dovolitve njih izbrisa pri vl. št. 31 katastralne občine vrenskogorske v skupni vrednosti 2000 K.

Na podstavi tožbe se določa narok za ustno sporno razpravo na dan

18. avgusta 1921.

pri podpisanem sodišču v sobi št. 4.

V obrambo pravic Katarine Hostnikove in drugih sotožencev se postavlja za skrbnika gospod Miloš Zagrajskec, upravitelj državnega pravdnštva v Kozjem. Ta skrbnik bo zastopal tožence v ozname novani pravni stvari na njih nevarnost in stroške, dokler se ali ne zglase pri sodišču ali ne imenujejo pooblaščenca.

Okrajno sodišče v Kozjem, oddelek II.,
dne 21. junija 1921.

A 91/21—12.

1170

Oklico. s katerim se sklicujejo zapuščinski upniki.

Simon Klug, posestnik v Breznem vrhu št. 24, je dne 27. marca 1921. umrl.

Vsi, ki imajo terjatev do zapuščine, se pozivljejo, naj napovedo in dokažejo svoje terjatve pri tem sodišču dne

26. avgusta 1921.

ob devetih v sobi št. 4 ustno ali pa do tega dne pisмено. Sicer ne bi imeli upniki, ki niso zavarovani z zastavno pravico, nikake nadaljnje pravice do te zapuščine, ako bi zaradi plačila napovedanih terjatev pošla.

Okrajno sodišče v Marenbergu, oddelek I.,
dne 14. julija 1921.

E 21/21—9.

1164

Dražbeni oklio.

Dne 3. septembra 1921. ob enajstih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 5 dražba nepremičnine, sestojee iz hiše št. 106 in travnika 16 a 42 m², vl. št. 98 katastralne občine hotedrške.

Nepremičnini je določena vrednost s 13.642 K; najmanjši ponudek znaša 7095 K.

Okrajno sodišče v Logatcu,
dne 9. julija 1921.

Razglas.

V združnem registru se je vpisala danes pri zadrugah:

Firm. 1380, zadr. I 64/79.

a) **Ljudska posojilnica,**
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani,
nastopna izprememba:

Izstopil je iz načelnštva Franc Zajec, vstopil pa je v načelnštvo Matija Škrbec, stolni vikar v Ljubljani.

Firm. 1381, zadr. I 126/28.

b) **Hranilnica in posojilnica za dobrunjsko občino**
v Sostrem,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
nastopna izprememba:

Izstopila sta iz načelnštva Janez Gubelj in Frančišek Peterca, vstopila pa sta v načelnštvo Janez Trkov, posestnik v Zadvoru št. 24, in Janez Černe, posestnik v Zavogljem št. 2.

Firm. 1383, zadr. VI 224/7.

c) **Kmetijska nabavna in prodajna zadruga za kamniški politični okraj v Kamniku,**
registrovana zadruga z omejeno zavezo,
nastopna izprememba:

Na obnem zboru dne 3. aprila 1921. je bila sklenjena izprememba § 9., odstavek 4., in § 14., točke 2., združnih pravil.

Firm. 1388, zadr. IV 294/24.

č) **Hranilnica in posojilnica v št. Gothardu,**
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
nastopna izprememba:

Izstopil je iz načelnštva Franc Gorišek, vstopil pa je v načelnštvo Alojzij Grohar, posestnik v Šent Gothardu.

Firm. 1404, zadr. VI 233/7.

d) **«Samopomoč»,**
gospodarska zadruga z omejeno zavezo v Radovljici,
nastopna izprememba:

Izstopil je iz načelnštva Ignacij Rus, vstopil pa je v načelnštvo Mirko Železnik, davčni upravitelj v Radovljici.

Firm. 1413, zadr. IV 96/23.

e) **Hranilnica in posojilnica v Dolu pri Ljubljani,**
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
nastopna izprememba:

Izstopil je iz načelnštva Karel Pance, vstopil pa je v načelnštvo Matija Jeran, posestnik v Beričevem št. 23.

Firm. 1425, zadr. V 133/21.

f) **Občekoristna stavbena zadruga «Ljudski dom»,**
registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani,
nastopna izprememba:

Vstopil je v načelnštvo dr. Josip Basaj, uradnik Zdržne zveze v Ljubljani.

Deželno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III.,
dne 14. maja 1921.

Firm. 249/21, zadr. II 79/3.

Likvidacija zadruga.

V združnem registru se je vpisalo danes pri zadrugi:

Miesthaler Wirtschaftsverein,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,

to-le:

S sklepom izrednega obnega zboru z dne 29. junija 1919. se je zadruga razdružila ter je prešla v likvidacijo.

Likvidatorji so dosedanji člani načelnštva Ivan Mori, Peter Logar in Franc Repas in člani načelnštva Konsumnega društva za Slovenijo v Ljubljani Anton Kristan, Filip Uratnik in Štefan Dražil.

Likvidacijska firma:

Miesthaler Wirtschaftsverein,
registrovana zadruga z omejeno zavezo
v likvidaciji.

Podpis firme: Besedilo likvidacijske firme podpisujeta predsednik likvidacijskega odbora ali njegov namestnik in še en likvidator.

Okrožno kot trgovinsko sodišče v Mariboru, odd. I.,
dne 31. maja 1921.

973 Izpremembe pri že vpisanih zadrugah.

V združnem registru se je vpisala danes pri zadrugah:

Firm. 227/21, zadr. II 47/20.

Wechelseitiger Vorschusskasse-Verein zu Windisch-Feistritz,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
po sklepu obnega zboru z dne 20. marca 1921. nastopna izprememba:

Izbrisal se je dosedanji član načelnštva Juri Hudritz, vpisal pa se je novoizvoljeni član načelnštva Anton Orač, hišni posestnik v Slovenski Bistrici št. 18.

Firm. 237/21, zadr. I 125/19.

b) **Hranilnica in posojilnica št. Janž na Dravskem polju,**

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
po sklepu obnega zboru z dne 29. februarja 1920. nastopna izprememba:

Izbrisala sta se dosedanja člana načelnštva Luka Turk, posestnik v Prepolju, in Matija Škerjanc, župnik v št. Janžu, vpisala pa sta se novoizvoljena člana načelnštva Josip Ertl, posestnik v Rošnji, in Alojzij Sagaj, župnik v št. Janžu na Dravskem polju.

Firm. 241/21, zadr. II 65/4.

c) **Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Ptuj,**
registrovana zadruga z omejeno zavezo,
po sklepu obnega zboru z dne 24. aprila 1921. nastopna izprememba:

Izbrisala sta se člana načelnštva Jakob Muhič in Ciril Vrabl, vpisala pa sta se novoizvoljena člana načelnštva Franc Pintarič, posestnik v Hajdini, in Ignacij Muzek, posestnik na Bregu pri Ptuj.

Nadalje se je vpisala izprememba § 16. združnih pravil.

Št. 814/9 ex 1921.

Razglas.

Nastopne tobačne trafike se s tem razpisujejo po javnem natečaju:

Zaporedna številka	Kraj, ulica, hišna številka sedanje trafike in davčni okraj	Pristojna okrajna uprava finančne kontrole	Kosmatni dobiček v zadnjem letu pri						Ponudbe je vložiti pri finančnem okraj- nem ravnateljstvu v Ljubljani		Jamščine je položiti		
			tobaku		kolkih		poštinih znamkah						
			K	v	K	v	K	v	do dne	ure	K		
1*	Planina št. 106 Planina št. 89 (davčni okraj Logatec)	Cerknica	1993	74	64	72	—	—	Ta trafika se ni oskrbovala, odkar so Italijani izpraznili ozemlje		16./8. 1921.	10	300
2*	Planina št. 173 Planina št. 162 (davčni okraj Logatec)	Cerknica	1627 1399 3026	20 26 46	—	—	—	—	17./8. 1921.		10	500	
3	Hotedrška št. 10 (davčni okraj Logatec)	Cerknica	4356	60	—	—	—	—	18./8. 1921.		10	700	
4	Mozelj št. 41 (davčni okraj Kočevje)	Kočevje	3337	—	—	—	—	—	19./8. 1921.		10	550	
5	Vikrče št. 5 (davčni okraj Ljubljana okolica)	Ljubljana I v Ljubljani	7018	80	—	—	—	—	20./8. 1921.		10	1200	
6	Ribnica št. 54 (davčni okraj Ribnica)	Kočevje	15.636	—	—	—	—	—	22./8. 1921.		10	2400	
7	Begunje št. 27 (davčni okraj Cerknica)	Cerknica	5116	92	—	—	—	—	23./8. 1921.		10	850	
8*	Šilce št. 1 Sv. Trojica št. 6 (davčni okraj Lož)	Cerknica	1717 964 2682	95 90 85	—	—	—	—	24./8. 1921.		10	400	

* Te dve trafiki se združita v eno samo novo trafiko

* Te dve trafiki se združita v eno samo novo trafiko.

Natančnejši podatki o donosu in stroških, ki jih je imel dosedanji imetnik trafike, so razvidni pri finančnem okrajnem ravnatelstvu v Ljubljani in pri zgoraj navedenih pristojnih okrajnih upravah finančne kontrole.

Vsi podrobnejši podatki, na katere se je ozirati pri napravi ponudb na predpisanih obrazcih, da se bodo mogle ponudbe vpoštovati kot sprejemljive, so glede vsake trafike razvidni iz celotnega natečajnega razglasa, ki je nabit na uradni deski pri finančnem okrajnem ravnatelstvu v Ljubljani in na uradni deski občine, pristojne za vsako posamezno trafiko. Interesenti se na to še posebe opozarjajo.

Finančno okrajno ravnatelstvo v Ljubljani, dne 18. julija 1921.